

ATODIAD / ENCLOSURE
B

**COFNODION O GYFARFOD FFORWM PWYLLGOR SAFONAU GOGLEDD CYMRU A
GYNHALIWYD YN YSTAFELL BWYLLGOR 1, CYNGOR SIR YNYS MÔN AR DDYDD
MERCER 26 TACHWEDD 2014**

PRESENNOL:-

Ynys Môn	Michael Wilson (Cadeirydd) Islwyn Jones (Is-Gadeirydd) Robyn Jones (Dirprwy Swyddog Monitro) Awena Walkden (Cyfreithwraig i'r Swyddog Monitro)
Conwy	Howie Roberts (Cadeirydd)
Sir y Fflint	Edward Hughes (Cadeirydd) Robert Dewey (Is-Gadeirydd)
Gwynedd	Iwan Evans (Swyddog Monitro) Sion Huws (Swyddog Priodoldeb)
Wrecsam	Ceri Nash (Is-Gadeirydd)
Parc Cenedlaethol Eryri	David Vaughan (Cadeirydd)
Awdurdod Tân ac Achub	Jane Eyton-Jones (Cadeirydd)
Sir Ddinbych	Ian Trigger (Cadeirydd) Gary Williams (Swyddog Monitro)

1. YMDDIHEURIADAU

Cyflwynwyd ymddiheuriadau am absenoldeb ar ran Sioned Wyn Davies (Wrecsam), Trevor Coxon (Wrecsam), John Roberts (Conwy), Gareth Owens (Sir y Fflint), Gwilym Ellis Evans (Gwynedd), Sam Soysa (Gwynedd), Y Parch. Wayne Roberts (Sir Ddinbych) a Lisa Jones (Sir Ddinbych).

2. COFNODION

Cyflwynwyd i'w cymeradwyo, gofnodion y cyfarfod o Fforwm Pwyllgor Safonau Gogledd Cymru a gynhaliwyd ar 29 Ebrill 2014.

PENDERFYNWYD: Derbyn a chadarnhau cofnodion y cyfarfod o Fforwm Pwyllgor Safonau Gogledd Cymru a gynhaliwyd ar 29 Ebrill 2014 fel rhai cywir.

3. CWESTIYNAU I'R OMBWDSMON.

Roedd yr Ombwdsmon, Mr. Nick Bennett, yn bresennol i ymateb i gwestiynau gan Fforwm Pwyllgor Safonau Gogledd Cymru. Mae copi o'r cwestiynau a'r atebion wedi ei atodi i'r cofnodion hyn.

4. SESIWN AGORED AR GYFER EITEMAU O DDIDDORDEB CYFREDOL

Cafwyd cyflwyniad gan Mike Wilson, Cadeirydd Pwyllgor Safonau Cyngor Sir Ynys Môn ac Awena Walkden, Cyfreithwraig i'r Swyddog Monitro ar yr hyfforddiant a roddwyd gan Gyngor Sir Ynys Môn i Glercod Cyngorau Cymuned yr ynys.

Eglurwyd i'r Fforwm:-

1. Bod y sesiwn hyfforddi ar gyfer Clercod Cyngorau Cymuned wedi cael derbyniad da a bu'r atborth yn gadarnhaol er gwaethaf eu cyndynrwydd i fynychu ar y cychwyn.
2. Eglurwyd i'r Clercod ei fod yn rhan o'u swyddogaeth i ddeall y Côt Ymddygiad ac i gynghori Cyngorwyr Cymuned; bu hyn o gymorth i'w hannog i fynychu'r sesiynau hyfforddi.
3. Dylai hyfforddiant ar gyfer Clercod Cyngor Cymuned ostwng nifer y cwynion a gyflwynir i'r Ombwdsmon mewn perthynas â Chynghorau Tref a Chymuned oherwydd dylai Clercod deimlo'n fwy hyderus i ddelio â materion, neu o leiaf i ddirnad y materion a gofyn am gyngor gan y Swyddog Monitro yn eu cylch.
4. Roedd y rhan fwyaf o Glercod y Cyngorau Tref a Chymuned yn bresennol.
5. Roedd yr atborth o'r hyfforddiant yn gadarnhaol iawn ac mae wedi arwain at berthynas agosach rhwng y Gwasanaeth Cyfreithiol a'r Clercod a dylai hynny, yn ei dro, arwain at ddelio â materion cyn iddynt ddatblygu i fod yn gŵyn.

PENDERFYNWYD: Bod Awena Walkden yn anfon copi o'r pecyn hyfforddiant i'r Fforwm er gwybodaeth ac yn darparu diweddariad ar gynnydd mewn perthynas â'r hyfforddiant i'r Fforwm yn ei gyfarfod nesaf.

5. DYDDIAD A LLEOLIAD Y CYFARFOD NESAF

Byddai Sian Harland o Gyngor Sir Conwy yn trefnu dyddiad addas ar gyfer cyfarfod nesaf y Fforwm yng Nghyngor Sir Ddinbych.

PENDERFYNWYD: Sian Harland i gysylltu â Gary Williams mewn perthynas â threfnu dyddiad ar gyfer y cyfarfod nesaf.

Daeth y cyfarfod i ben am 11.35am

Cwestiynau ac Atebion gan yr Ombwdsmon

Cwestiwn	
1	<p>Mae Deddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013 yn caniatáu ar gyfer ffurfio Pwyllgorau Safonau rhanbarthol. Pan fydd y rheoliadau yn eu lle, sut mae'r Ombwdsmon yn awgrymu y dylid ymarfer y pŵer hwn ymysg Awdurdodau Gogledd Cymru. Beth yw'r amserlen gyfredol ar gyfer gweithredu'r pŵer hwn?</p> <p>Michael Wilson (Cadeirydd) – Ynys Môn</p> <p>OMBWDSMON:- Gweithiais ar y Comisiwn Williams ac rwy'n gefnogwr cryf o gydweithio yn y sector cyhoeddus. Rwy'n cefnogi ffurfio'r Pwyllgorau Safonau Rhanbarthol ac rwy'n credu mai dyna'r ffordd ymlaen. Rwy'n deall bod Llywodraeth Cymru yn edrych ar gyflwyno rheoliadau yn y flwyddyn nesaf ond nid oes gennyf amserlen ar gyfer hynny.</p>
2	<p>Pam fod achosion a dderbynnir gan yr Ombwdsmon yn cymryd cymaint o amser i'w hymchwilio?</p> <p>Diau fod gan aelod sydd wedi ei gyhuddo o gamymddwyn hawl i ddisgwyl y bydd yr honiad(au) yn cael sylw ac a gwneir penderfyniad mor fuan ag sy'n bosibl?</p> <p>Mae yna hefyd ddiddordeb cyhoeddus i etholwyr gael gwybod mor fuan ag sy'n bosibl p'un a yw eu cynrychiolwr a etholwyd yn ddemocrataidd wedi torri'r côd ymddygiad.</p> <p>John Roberts (Is-Gadeirydd) - Conwy</p> <p>OMBWDSMON:- Os oes problem gyda'r amserlen ar gyfer delio gyda chwynion byddaf yn edrych ar hynny. Mae yna graff yn Adroddiad Williams o'r enw "y graff gwae" sy'n dweud bod y galw am wasanaethau cyhoeddus yn cynyddu tra bod y gyllideb yn gostwng.</p> <p>Ni fu cynnydd enfawr yn nifer y cwynion Côd Ymddygiad a dderbyniwyd. Mewn gwirionedd mae'r nifer wedi gostwng. Fodd bynnag, mae hynny'n newid yn ystod blynyddoedd etholiad pan fo niferoedd y cwynion yn codi. Y broblem sydd gennym yw gyda chwynion blinderus. Mae angen i ni sicrhau nad ymchwilir i gwynion blinderus a'u bod yn cael eu taflu allan cyn gynted ag y bo modd.</p> <p>Rydym yn cael ein cyllido gan arian y trethdalwyr ac rydym hefyd yn ymchwilio i fethiannau bywyd neu farwolaeth yn y GIG ac rydym yn credu bod gan y cyhoedd mwy o ddiddordeb yn yr achosion hynny na chwynion blinderus ynglŷn â materion Côd Ymddygiad.</p>

	<p>Mae ystadegau o ran yr amserlenni ar gyfer delio gyda chwynion codau ymddygiad fel a ganlyn:-</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Yn 81% o'r achosion rydym yn penderfynu a ddylid ymchwilio ai peidio cyn pen 4 wythnos. 2. Ymchwilir i 85% o'r cwynion sy'n symud ymlaen i'r cam ymchwilio cyn pen 9 mis. 3. Dim ond 15% sy'n cymryd mwy na 9 mis. <p>Fodd bynnag, os bydd modd i ni wneud gwelliannau pellach o ran yr amser a gymer i ddelio gyda chwynion, byddwn yn gwneud hynny. Ni allwn wneud dim i gyflymu'r amserlenni sydd gan Banel Dyfarnu Cymru na rhai'r Pwyllgorau Safonau oherwydd eu bod y tu allan i'n rheolaeth. Rwy'n dymuno cyflwyno trydydd prawf i'w ychwanegu at fy mhrawf dau gam sef "a oes budd i'r cyhoedd o ymchwilio i'r gŵyn?" Mae'n gwneud synnwyr y dylid rhoi o'r neilltu unrhyw fater nad yw er budd y cyhoedd. Nid wyf yn dweud ein bod am wneud llai o waith, rydym am wneud mwy, ond ni fedrwn wastraffu arian trethdalwyr yn ymchwilio i gwynion blinderus.</p>
3	<p>Mewn llythyr i'r Ombwdsmon gan Gadeirydd Fforwm Pwyllgor Safonau Gogledd Cymru (FfPSGC) gofynnwyd:-</p> <ol style="list-style-type: none"> (i) A fyddai'r Ombwdsmon yn barod i ddarparu cyfarwyddyd ar sancsiynau wedi'u teilwrio'n benodol i anghenion a phwerau pwyllgorau safonau yn hytrach na cheisio cymhwyso rhannau perthnasol o gyfarwyddyd y Panel Dyfarnu; a (ii) Ystyriwyd bod yr argraffiad cyntaf o "Lyfr Achos Côt Ymddygiad yr Ombwdsmon" yn ddefnyddiol iawn. Fodd bynnag, mae FfPSGC yn ystyried y byddai'n fwy defnyddiol byth pe gellid cyhoeddi crynodebau o achosion unwaith y byddant wedi dod i ben, efallai ar wefan yr Ombwdsmon? Gofynnwyd a oedd yn bosibl gwneud hyn ai peidio neu fel arall, a allai crynodebau o'r achosion gael eu cyhoeddi'n chwarterol? <p>Cafwyd ymatebion negyddol i bob cais gan y cyn Ombwdsmon. A yw'r Ombwdsmon presennol yn barod i ail-drafod y materion hyn ac os nad ydyw, a fedr ehangu ar y rhesymeg y tu cefn i benderfyniad ei ragflaenydd.</p> <p>Ian Trigger (Cadeirydd) – Sir Ddinbych</p> <p>OMBWDSMON:- Nid oes gennym yr adnoddau i gyhoeddi llyfr achosion misol ond efallai y bydd modd i ni gyhoeddi gwybodaeth am achosion ar y wefan cyn gynted ag y maent yn fyw.</p> <p>Mewn perthynas â'r canllawiau ynghylch cosbau, nid wyf wedi trafod y mater gyda fy rhagflaenydd ond nid wyf wedi fy narbwyllo bod problem gyda chysondeb cosbau gan Bwyllgorau Safonau ar draws Cymru. Fodd bynnag, mae'n rhywbeth y gallwn ei ystyried os ydych yn credu y byddai'n ddefnyddiol.</p>
4	<p>Yng Nghyfarwyddyd yr Ombwdsmon ar Brotocolau Datrysiad Lleol (tudalen 6 y cyfarwyddyd i'r côd) crybwyllir bod disgwyl i Gynghorau Sir weithredu gweithdrefnau datrysiad lleol i roi sylw i gwynion lefel isel a bod: "y</p>

	<p>peirianwaith hwn yn cael ei fabwysiadu gan y prif gynghorau i ddechrau ond rwyf yn gefnogol i ymestyn hyn i gynnwys Cynghorau Cymuned yn y man”.</p> <p>Yn ôl hyn, rhagwelir y bydd disgwyl i Gyngorau Sir weithredu protocolau datrysiad lleol mewn anghydfodau mewn cynghorau cymuned? Fel arall, a yw'r Ombwdsmon yn rhagweld y dylai protocolau o'r fath gael eu mabwysiadu gan y Cynghorau Cymuned eu hunain a'u gweithredu gan y cynghorau hynny? Pe na bai'r trefniadau hyn a ragwelir yn cael eu "ehangu" a yw'r Ombwdsmon yn credu y dylai Pwyllgorau Safonau gymryd rôl weithredol o ran datrys mân-gwynion gyda Chynghorau Tref a Chymuned cyn iddynt gael eu huwchgyfeirio i'r Ombwdsmon?</p> <p>Edward Hughes (Cadeirydd) – Sir y Fflint</p> <p>OMBWDSMON:- Ar hyn o bryd mae 50% o'r cwynion Côt Ymddygiad yn dod o Gyngorau Cymuned.</p> <p>Mewn cynhadledd a gynhaliwyd gan Un Llais Cymru yn ddiweddar, roedd cynrychiolwyr y Cynghorau Cymuned yn awyddus, fe ymddengys i ymestyn y Protocol Datrysiadau Lleol i Gyngorau Cymuned. Fodd bynnag, ymddengys bod Swyddogion Monitro yn llai awyddus i wneud hynny.</p> <p><i>Cadarnhaodd y Swyddog Monitro ar gyfer Cyngor Gwynedd nad yw wedi ei ddarbwyllo bod capasiti i ddelio gyda Phrotocolau Datrysiadau Lleol y Cynghorau Cymuned, un ai o fewn y Cyngor neu yn y Cynghorau Cymuned eu hunain, a hynny oherwydd y cyfyngiadau amser ar y Clerc. Fodd bynnag, gall cyflwyno prawf budd cyhoeddus gynorthwyo i ostwng nifer y cwynion gan Gyngorau Cymuned.</i></p>
5	<p>Ceir ar ddeall y bydd yr Ombwdsmon yn cyhoeddi cyfarwyddyd newydd ar y côd ymddygiad (yn arbennig yng ngoleuni Calver). All yr Ombwdsmon roi unrhyw syniad ynglŷn â pha bryd y bydd y cyfarwyddyd newydd hwn ar gael a hefyd ddarparu ychydig o wybodaeth ynglŷn â'r amserlen ar gyfer ymgynghori ar unrhyw ddrafft?</p> <p>David Vaughan (Cadeirydd) – Parc Cenedlaethol Eryri</p> <p>OMBWDSMON:- Mae'r Canllawiau ar y Côt Ymddygiad wedi eu diwygio yn wyneb Calver ond bydd angen edrych arnynt unwaith eto o ganlyniad i'r dyfarniad Heesom, a'r ffaith ein bod yn dymuno cyhoeddi prawf budd cyhoeddus newydd.</p>
6	<p>Yn ein Polisi Chwythu'r Chwiban, rydym yn cyfeirio at yr Ombwdsmon fel rheolydd y gall gweithiwr siarad ag ef/hi ynglŷn â'u pryderon. A oes gan yr Ombwdsmon rôl yma? Os felly, pa fath o gwynion chwythu'r chwiban ddylai fod yn rhan o gylch gorchwyl yr Ombwdsmon? A ddylid dileu hyn o'n polisi?</p> <p>Michael Wilson (Cadeirydd) – Ynys Môn</p> <p>OMBWDSMON:- Nid wyf yn rheoleiddiwr ond wrth gwrs rwy'n fodlon derbyn cwynion chwythu'r chwiban sy'n ymwneud â'r Côt Ymddygiad a thorri'r côd.</p>

7	<p>Pa ganran o gwynion a dderbynnir gan yr Ombwdsmon a ymchwilir iddynt gan yr Ombwdsmon ac a gyfeirir gan yr Ombwdsmon i'r Pwyllgor Safonau / Panel Dyfarnu, sy'n gwynion gan Gynghorau Cymuned yn hytrach nag awdurdodau unedol? Y pryder yw y bydd y cyhoedd yn gweld y gair "Cynghorydd" gan fethu â gwneud y gwahaniaeth rhwng Cynghorwyr Sir a Chynghorwyr Cymuned.</p> <p>Robert Dewey (Cadeirydd) – Sir y Fflint</p> <p>OMBWDSMON:- Mae 50% o'r cwynion a gawn yn dod o Gynghorau cymuned; ymchwilir i 15% o'r rheini ac mae 5% yn cael eu cyfeirio i'r Pwyllgor Safonau.</p> <p>Mewn perthynas â'r 50% o gwynion geir yn erbyn Cynghorwyr Sir ymchwilir i 19% o'r rheini ac mae 1% yn cael eu cyfeirio i'r Pwyllgor Safonau.</p>
8	<p>Mewn achos lle mae'r Ombwdsmon yn cyfeirio mater i Bwyllgor Safonau am wrandawriad a phwnc y cyfeiriad yn golygu bod gwrthdaro ddiddordeb i Adain Gyfreithiol y Cyngor ei hun, beth (os o gwbl) yw barn yr Ombwdsmon ynglŷn â phwy ddylai ddarparu'r cyngor cyfreithiol i'r Pwyllgor Safonau?</p> <p>Ian Trigger (Cadeirydd) – Sir Ddinbych</p> <p>OMBWDSMON:- Rwy'n credu y dylai awdurdodau cyfagos gynorthwyo.</p> <p>Derbyniwyd o fewn y Pwyllgor y bydd y gwasanaethau cyfreithiol yn cynorthwyo ei gilydd os oes modd ond gallai hynny fod yn anodd ar faterion penodol oherwydd graff gwae pob Cyngor unigol.</p>
9	<p>Sut mae'r Ombwdsmon yn datblygu ei rôl mewn perthynas â'r côd ymddygiad? A oes ganddo unrhyw gynlluniau newydd mewn golwg?</p> <p>John Roberts (Is-Gadeirydd) – Conwy</p> <p>OMBWDSMON:- Nid oes gennyf unrhyw gynlluniau newydd mewn golwg ond rwy'n dymuno ychwanegu trydydd prawf budd cyhoeddus a byddaf yn darparu canllawiau syml ar ddiddordebau personol a rhagfarnus.</p>
10	<p>Ysgrifennodd FfPSGC i Un Llais Cymru yn gynharach y flwyddyn hon yn gofyn am gefnogaeth i Gynghorau Cymuned allu datblygu cynnwys moesegol eu gwefannau pan ddaw hyn yn anghenraid statudol (gweler y llythyr ynghlwm). Nid ydym wedi cael unrhyw ymateb hyd yn hyn. Pa gymorth fydd yr Ombwdsmon yn ei ddarparu i Gynghorau Cymuned ar y mater hwn?</p> <p>Edward Hughes (Cadeirydd) – Sir y Fflint</p> <p>OMBWDSMON:- Hoffwn weld copi o unrhyw ymateb a gewch gan Un Llais Cymru ar hyn gan y byddai gennyf ddiddordeb yn eu sylwadau. Yn yr un modd, byddwn yn hapus i gael unrhyw sylwadau a fo gennych ynghylch pa fath o ganllawiau y byddech yn dymuno eu cael, a chawn weld a yw'n rhywbeth y byddwn yn medru rhoi cymorth gydag ef.</p>

11	<p>A fyddwch chi fel yr Ombwdsmon, yn ystyried trosglwyddo ychwaneg o achosion o dorri'r Côt Ymddygiad i'r Pwyllgorau Safonau roddi sylw iddynt ar lefel leol? Howie Roberts (Cadeirydd) – Conwy</p> <p>OMBWDSMON:- Byddwn. Byddwn yn ystyried trosglwyddo mwy o achosion o dorri'r Côt Ymddygiad i Bwyllgorau Safonau ac, yn ystod cyfarfod yr oeddwn ynddo yn Abertawe yr wythnos diwethaf, roedd yna ddisgwyliad y byddai hynny'n digwydd. Fodd bynnag roedd yr ymateb yn wael gyda dim ond 4 achos yn destun ymchwiliad ar lefel leol hyd at Ebrill eleni. Ymddengys mai'r broblem yw nad yw Pwyllgorau Safonau ag awydd, fe ymddengys, i gynnal gwrandawiadau lleol. Nodir fodd bynnag fod y Pwyllgorau Safonau sy'n bresennol yn hapus i ddelio â mwy o faterion ar lefel leol a byddaf yn parhau i gyfeirio achosion lle mae'n briodol.</p>
12	<p>A oes gan yr Ombwdsmon unrhyw fwriad i egluro paragraff 10 (2) (b) yn y Côt Ymddygiad i Aelodau y of the Members' Code beyond that contained in the Guidance issued in September 2012 (tudalen 27). Yn y Canllawiau hynny, nodwyd y byddai'r Ombwdsmon ar y pryd yn adolygu'r Canllawiau yn wyneb unrhyw benderfyniadau a chyfraith achos yn y dyfodol ar effaith y ddarpariaeth hon. David Vaughan (Cadeirydd) – Parc Cenedlaethol Eryri</p> <p>OMBWDSMON:- Mae Llywodraeth Cymru wedi nodi y bydd yn tynnu paragraff 10(2)(b) o'r Côt Ymddygiad ar gyfer Aelodau pan fydd yn ailedrych ar Ddeddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth)(Cymru) 2013.</p>
13	<p>Fel arfer, gwneir cwyn yn erbyn aelod fel aelod o awdurdod penodol. O ganlyniad, byddai unrhyw waharddiad yn atal yr aelod hwnnw rhag gweithredu fel aelod o'r awdurdod hwnnw'n unig. Yn aml fodd bynnag, bydd yr aelod hefyd yn aelod o awdurdod perthnasol arall (e.e. cyngorydd sir sydd hefyd yn gyngorydd cymuned). Gall hyn arwain at sefyllfa lle mae aelod yn cael ei wahardd am ymddygiad a ystyrir yn annerbiniol ar gyfer aelod o unrhyw awdurdod (e.e. ymddygiad sy'n dwyn anfri ar y swydd) ond mae ef/hi yn rhydd i barhau i weithredu fel aelod o awdurdod arall yn y cyfamser. Robert Dewey (Cadeirydd) – Sir y Fflint.</p> <p>OMBWDSMON:- Mae unrhyw waharddiad yn rhwystro Cyngorwyr rhag gweithredu yn yr awdurdod y gwaharddwyd nhw ohono, ond nid yw fel arfer yn gwahardd aelodau rhag gwasanaethu ar unrhyw Gyngor Cymuned y maent wedi eu penodi iddynt ac eithrio lle mae'r honiadau yn ddigon difrifol - yn y fath achosion mae modd ymestyn y gwaharddiad i Bwyllgorau ac awdurdodau eraill fel Cyngorau Cymuned.</p>
14	<p>Ydych chi'n meddwl bod Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru yn syniad da? Howie Roberts (Cadeirydd)</p> <p>OMBWDSMON:-</p>

Ydwyf. Rwy'n credu bod y Fforwm yn syniad da iawn oherwydd ei fod yn annog rhannu arbenigedd ac yn darparu cysondeb ar draws Gogledd Cymru.

DRAFT